

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ МОЛИЯ ИНСТИТУТИ

Қўлёзма ҳуқуқида

УДК: 330.43:311.3(575.1)

САЙФУЛЛАЕВ СИДДИК НОСИРОВИЧ

ХУДУДЛАРНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШИДА КИЧИК
БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИНГ
СТАТИСТИК ТАДҚИҚИ

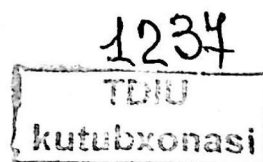
08.00.06 – Эконометрика ва статистика

иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини олиш
учун ёзилган

ДИССЕРТАЦИЯ

Илмий раҳбар: З.Х.Тошматов и.ф.д., профессор

Тошкент – 2023

М У Н Д А Р И Ж А

	бет
КИРИШ	3
I БОБ. ХУДУДЛАРНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШИДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ СТАТИСТИК ТАДҚИҚ ЭТИШНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	12
1.1. Худудларни инновацион ривожланишида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини статистик ўрганишнинг назарий асослари.....	12
1.2. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг иқтисодиётда тутган ўрни.....	19
1.3. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни инновацион ривожланиши бўйича хорижий тажрибадан фойдаланиш йўналишлари.....	31
I-боб бўйича хулоса.....	41
II БОБ. ХУДУДЛАРНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШИДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИНГ ИҚТИСОДИЙ-СТАТИСТИК ТАҲЛИЛИ ..	43
2.1. Худудларни инновацион ривожланишида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини тавсифловчи статистик кўрсаткичлар тизими.....	43
2.2. Худудларни инновацион ривожланишида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг статистик кўрсаткичлари орқали худудлар рейтингини баҳолаш.....	56
2.3. Индекслар усули ёрдамида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолияти самарадорлигини статистик таҳлили.....	68
2-боб бўйича хулоса.....	76
III БОБ. ХУДУДЛАРНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШИДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ ЭКОНОМЕТРИК МОДЕЛЛАШТИРИШ ВА ПРОГНОЗЛАШ	78
3.1. Худудларни инновацион ривожланишида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини эконометрик моделлаштиришнинг назарий асослари.....	78
3.2. Худудларни инновацион ривожланишида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини Panel таҳлили асосида эконометрик моделлаштириш.....	85
3.3. Худудларни инновацион ривожланишида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини баҳолаш ва прогнозлаш.....	94
3-боб бўйича хулоса.....	103
ХУЛОСА	106
ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ	109
ИЛОВАЛАР	119

КИРИШ (фалсафа доктори (PhD) диссертацияси аннотацияси)

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зурурати. Жаҳонда глобал миқёсдаги рақобатнинг кучайиб бориши шароитида кўплаб ривожланган мамлакатларда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик (КБХТ)дан аҳоли бандлигини таъминлаш, рақобат муҳитини шакллантириш, инновацион фаолликни кўллаб-қувватлаш, ижтимоий тенгсизликни юмшатиш бўйича муҳим ижтимоий-иқтисодий функцияларни амалга оширишда самарали фойдаланилмоқда. КБХТнинг анъанавий тарзда иқтисодиётнинг ўсиш суръатини кўтариш ва аҳолининг турмуш фаровонлигини ошириш борасида улкан салоҳиятга эгаллиги намоён бўлмоқда. “Ривожланган мамлакатларда ЯИМнинг таркибида КБХТ соҳасининг ҳиссаси 50 фоиздан юқори, банд аҳолининг 63 фоизи ушбу соҳада машғул эканлигини кўришимиз мумкин”¹. Макроиқтисодий барқарорликни янада мустаҳкамлаш, юқори ўсиш суръатларини таъминлаш, ялпи ички маҳсулот ҳажмини ошириш, ҳудудларнинг инновацион ривожланишида КБХТ фаолиятдан фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга.

Жаҳон иқтисодиётининг ҳозирги глобаллашув шароитида ҳудудларнинг инновацион ривожланишида КБХТ фаолиятдан фойдаланиш тадқиқига йўналтирилган кўплаб илмий-тадқиқот ишлари амалга оширилмоқда. Ҳудудларнинг иқтисодий-инновацион ривожланиш салоҳиятини баҳолаш, унда КБХТнинг таъсир даражасини аниқлаш, бизнес фаолиятини ҳозирги замонавий ёндашувлар асосида илғор технология ва бошқарув усулларини ташкил этиш, ҳудудлардаги ички салоҳиятни кичик тадбиркорлик фаолияти орқали ишга солиш кабилар бу борадаги илмий тадқиқотларнинг муҳим йўналишларидан ҳисобланади.

Янги Ўзбекистонда юқори ва барқарор ижтимоий-иқтисодий тараққиётни таъминлашда ҳудудларни инновацион ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Иқтисодиётни модернизациялашда кичик

¹ <https://www.worldbank.org/en/topic/sme/finance> маълумотлари.